

Vimpelin kunnan hankintaohje

Kunnanhallitus 4.6.2018
Kunnanvaltuusto 11.6.2018

Sisällys

1 Yleistä	4
1.1 Hankintaohjeen soveltamisala	4
1.2 Hankintatoiminnan periaatteet	4
1.3 Hankintojen suunnittelu ja valmistelu	5
1.3.1 Hankintojen suunnittelu	5
1.3.2 Markkinakartoitus ja - vuoropuhelu	5
1.4 Kynnysarvot.....	5
1.5 Hankinnan ennakoidun arvon määrittäminen.....	6
1.5.1 Yleisperiaatteet	6
1.5.2 Erityistilanteet.....	6
1.6 Hankinnat yhteishankintayksiköltä	7
2 Kansallisen kynnysarvon ylittävien hankintojen toteuttaminen	7
2.1 Hankintamenettely	7
2.2 Suorahankinnat.....	8
2.3 Hankinnasta ilmoittaminen.....	9
2.4 Tarjouspyyntö	10
2.4.1 Yleistä	10
2.4.2 Hankinnan kohteen määrittely	10
2.4.3 Tarjoajan poissulkemisperusteet	11
2.4.4 Tarjoajan soveltuvuusvaatimukset	11
2.4.5 Tarjousten vertailuperusteet	11
2.4.6 Tarjouspyynnön antaminen ja täsmentäminen.....	11
2.4.7 Tarjousten antaminen ja lisäkysymykset	11
2.5 Tarjousten käsittely.....	12
2.5.1 Tarjousten avaaminen ja täydennyttäminen.....	12
2.5.2 Tarjoajan soveltuvuus ja poissulkeminen	13
2.5.3 Hankinnan kohteelle ja tarjouksen sisällölle asetettujen vaatimusten täyttyminen	13

2.5.4 Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta	13
2.6 Hankintapäätös ja sen tiedoksianto.....	13
2.8 Hankinnan keskeyttäminen	14
3 Hankintasopimus.....	14
3.1 Sopimuksen tekeminen.....	14
3.2 Sopimuksen sisältö.....	15
3.3 Sopimuksen päättäminen	15
4 Muutoksenhaku hankintalain soveltamisalaan kuuluvissa hankinnoissa.....	16
4.1 Hankintaoikaisu.....	16
4.2 Valitus markkinaoikeuteen	16
4.3 Kuntalain tai hallintolainkäyttölain mukainen muutoksenhaku	16
5 Pienhankinnat	18
5.1. Pienhankintojen yleisperiaatteet.....	18
5.2 Tavarat ja palvelut (hankinnat alle 60.000 €).....	19
5.2.1 Vähäiset hankinnat -arvo alle 1.999 €.....	19
5.2.2 Hankinnan arvo 2.000 –19.999 €	19
5.2.3. Hankinnan arvo 20.000 € – 59.999 €	19
5.3 Rakennusurakat (hankinnat alle 150.000 €)	20
5.4 Suorat ostot.....	20
5.5 Sopimus/tilaus	21
5.6 Muutoksenhaku pienhankinnoissa	21
6 Hankinta-asiakirjat	21
6.1 Asiakirjajulkisuus.....	21
6.2 Asiakirjojen säilytys.....	22
7 Tilaajavastuu	22
8 Voimaantulo.....	22

1 Yleistä

1.1 Hankintaohjeen soveltamisala

Hankintaohje on kirjoitettu hankintalain (1397/2016) säädöksiin perustuen ja se koskee 1.1.2017 jälkeen aloitettuja hankintoja.

Sen lisäksi, mitä hankintalaissa säädetään, noudatetaan Vimpelin kunnan ja kuntakonserniin kuuluvien hankintayksiköiden hankinnoissa näitä ohjeita.

Tätä hankintaohjetta sovelletaan kansallisen kynnysarvon ylittäviin hankintoihin, joista on säädetty hankintalain 11 ja 12 luvuissa.

Hankintalain säädökset kansallisista hankinnoista ovat hyvin väljät ja hankintayksikölle jää paljon harkinnan varaa niiden toteuttamisessa. Hankintaohje on laadittu hankintayksiköiden tueksi kansallisia hankintoja toteutettaessa.

Hankintaohjetta sovelletaan lisäksi pienhankintoihin, joista ei ole säännöksiä hankintalaissa.

Ohjeet eivät koske EU-kynnysarvot ylittäviä hankintoja, joita koskien hankintalaissa on tarkat säännökset.

Kansallisen kynnysarvon ylittäviä hankintoja käsitellään ohjeen luvuissa 2–4 ja pienhankintoja luvussa 5.

Luvut 6–7 koskevat sekä kansallisia että pienhankintoja.

Kunnan hankintatoimea johtaa kunnanhallitus.

1.2 Hankintatoiminnan periaatteet

Hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman kokonaistaloudellisesti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen. Hankintatoimintaan liittyvien hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi hankinnoissa voidaan käyttää puitejärjestelyjä sekä tehdä järkeviä yhteishankintoja tai hyödyntää muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Hankinnat on järjestettävä siten, että pienet ja keskisuuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin. Tätä voidaan edistää antamalla mahdollisuus jättää osatarjouksia tai osittamalla hankintoja järkevästi.

Hankintayksikön on kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Hankintoja tehtäessä on huomioitava myös hyvän hallinnon yleiset periaatteet. Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden.

1.3 Hankintojen suunnittelu ja valmistelu

1.3.1 Hankintojen suunnittelu

Hankintojen suunnittelu on osa tavanomaista varainkäytön suunnittelua. Suunnittelussa on huomioitava talousarviossa käytössä olevat määrärahat, hankinnan elinkaaren kokonaiskulut mukaan lukien vanhojen sopimusten irtisanominen ja siirtokulut, mahdolliset tulevat kulut kuten huolto- ja ylläpitomaksut sekä tuotteen käyttöikä ja poistot.

Hankintojen suunnittelu sisältää toimittajamarkkinoihin tutustumisen ja mahdollisuuksien löytämisen, loppukäyttäjien tarpeiden analysoinnin, mahdolliset rajoitukset, hankinnan strategiset valinnat, tehdäkö itse vai ostaa – valinnat ja ratkaisuvaihtoehtojen ennako-analyysit. Huolellisella suunnittelulla lisätään hankintayksikön omaa ymmärrystä, jotta hankinnalle voidaan asettaa tarkoituksenmukaiset tavoitteet ja luodaan pohja onnistuneelle sopimuskaudelle.

Suunnitteluvaiheessa on varmistettava, etteivät suunnittelu ja valmistelu aiheuta kilpailutusvaiheessa tarjoajien tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteiden vastaista kohtelua. **Hankinnoissa ja niihin liittyvissä alihankinnoissa otetaan huomioon kotimaisen tuotannon edistämistä ja erityisesti paikkakunnan resurssien käyttöä koskevat näkökohdat, jollei laista muuta johdu.**

1.3.2 Markkinakartoitus ja -vuoropuhelu

Markkinakartoituksen tavoitteena on tunnistaa, minkälaisia toimittajia on olemassa sekä saada tietoa markkinoilla olevista ratkaisuvaihtoehdoista.

Hankinnan laajuus, erityisosaamisen vaatimus ja toimittajamarkkinoiden tunteminen ennestään vaikuttavat markkinakartoituksen tarpeellisuuteen ja laajuuteen.

Käytettäviä keinoja ovat tietopyynnot (Hilmaan) tai vapaamuotoiset dialogit tai tarkempi tekninen vuoropuhelu. Tietoa voi saada myös yritysten verkkosivuilta, alan messuilta ja muilta vastaavan hankinnan tehneiltä hankintayksiköiltä. Hankintayksikkö voi antaa tietoa toimittajille hankintaa koskevista suunnitelmista ja vaatimuksistaan. Kunnan verkkosivuilla tiedotetaan aktiivisesti vuoden aikana vireille tulevista hankinnoista.

1.4 Kynnysarvot

Hankinnat jakaantuvat

- o hankintalain kynnysarvot alittaviin hankintoihin (pienhankinnat)
- o kansalliset kynnysarvot ylittäviin, mutta EU- kynnysarvojen alle jääviin hankintoihin (kansalliset hankinnat) sekä
- o EU- kynnysarvot ylittäviin hankintoihin (EU- hankinnat).

Hankintalain mukaiset kansalliset kynnysarvot ilman arvonlisäveroa laskettuna ovat:

- 60 000 euroa tavarahankinnoissa, palveluhankinnoissa ja suunnittelukilpailuissa (poikkeuksena kohdat 3-5);
- 150 000 euroa rakennusurakoissa;
- 100 000 euroa koulutuspalveluissa, joita hankitaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 5 luvun 7 §:n mukaisesti yhteishankintana työnantajan kanssa;
- 400 000 euroa sosiaali- ja terveystyöpalveluja koskevissa hankinnoissa (liite E kohdat 1-4);
- 300 000 euroa muita erityisiä palveluja koskevissa hankinnoissa (liite E kohdat 5-15);
- 500 000 euroa käyttöoikeussopimuksissa.

EU- kynnysarvot ovat:

- 209 000 euroa kuntien tavarahankinnoissa, palveluhankinnoissa ja suunnittelukilpailuissa;

- 5 225 000 euroa rakennusurakoissa.

Vähintään EU- kynnysarvojen suuruisiin hankintoihin sovelletaan, mitä hankintalain 1–10 ja 14–16 luvussa säädetään hankintasopimuksista. Vähintään EU- kynnysarvon suuruisissa hankinnoissa on noudatettava jotain lain 5 luvussa tarkoitettua menettelyä.

EU- kynnysarvon ylittäviä hankintoja koskevia hankintalain säännöksiä ei käsitellä tässä hankintaohjeessa.

1.5 Hankinnan ennakoitun arvon määrittäminen

1.5.1 Yleisperiaatteet

Hankinnan valmistelijan on selvitettävä hankinnan ennakoitu arvo.

Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa (27 §).

Jos hankinta toteutetaan samanaikaisesti erillisinä osina, kaikkien osien ennakoitu arvo on otettava huomioon hankintasopimuksen ennakoitua kokonaisarvoa laskettaessa. Jos osien yhteenlaskettu arvo on vähintään kansallisen kynnysarvon tai EU-kynnysarvon suuruinen, jokaisen osan hankinnassa on noudatettava kyseisen kynnysarvon ylittäviä hankintoja koskevia säännöksiä.

Rakennusurakan ennakoitua arvoa laskettaessa on otettava huomioon urakan arvo sekä sellaisten urakan toteuttamiseksi välttämättömien tavaroiden ennakoitu kokonaisarvo, jotka hankintayksikkö antaa urakoitsijan käyttöön.

Lähtökohtana on hankintayksikön oma arvio hankintasopimuksen arvosta. Toisaalta hankintayksikön on asianmukaisesti ja riittävän tarkasti asiaa selvittäen arvioitava hankinnan arvo, sillä jos arvo on laskettu perusteettomasti väärin ja toteutuneiden tarjousten hinnat ylittävät merkittävästi hankintayksikön ennakoitun arvion ja kynnysarvo ylittyy, on hankinnasta julkaistava uusi ilmoitus.

Hankintaa ei saa keinotekoisesti pilkkoa eriin tai sen arvoa laskea poikkeuksellisin menetelmin hankintalain soveltamien välttämiseksi.

1.5.2 Erityistilanteet

Käyttöoikeussopimuksista, eräistä palveluhankinnoista ja pitkäaikaisissa hankintasopimuksissa noudatettavista laskentaperiaatteista on säädetty erikseen hankintalain 28 – 30 §:ssä.

Hankintalain 30 §:ssä on säädetty pitkäaikaisissa hankintasopimuksissa noudatettavista ennakoitun arvon laskemissäännöistä.

Jos tavarahankinnan kohteena on leasing, vuokraus tai osamaksulla hankkiminen, sopimuksen ennakoitun arvon laskennan perusteena **käytetään**:

- 1) määräaikaisen, enintään 12 kuukautta voimassa olevan sopimuksen ennakoitua kokonaisarvoa tai yli 12 kuukautta voimassa olevan sopimuksen kokonaisarvoa arvioitu jäännösarvo mukaan lukien; tai
- 2) toistaiseksi tai määrittelemättömän ajan voimassa olevan sopimuksen ennakoitua kuukausiarvoa **kerrottuna 48:lla**.

Määräajoin uudistettavien hankintojen osalta hankintayksikkö voi tehdä sopimuksen esimerkiksi vuodeksi kerrallaan esimerkiksi logistiikkaan, riskeihin, rahoitukseen tai muihin vastaaviin syihin perustuen. Rahoitukseen liittyvä syy voi olla esimerkiksi, että rahoitusta on myönnetty vuosi kerrallaan ja sen jatkuvuudesta ei ole varmuutta.

Hankintoja ei voida kuitenkaan pilkkoa pelkästään siitä syystä, että näin vältetään hankintalain soveltuminen.

Säännöllisesti toistuvien tai määräajoin uudistettavien tavara - tai palveluhankintoja koskevien sopimusten ennakoidun arvon laskennassa perusteena on **käytettävä**:

- 1) viimeksi kuluneiden 12 kuukauden tai viimeksi kuluneen talousarviokauden aikana peräkkäin tehtyjen vastaavien hankintojen yhteisarvoa seuraavan 12 kuukauden aikana tapahtuvat muutokset määrissä tai arvoissa huomioon ottaen; taikka
- 2) niiden hankintojen ennakoitua yhteisarvoa, jotka tehdään ensimmäistä toimitusta seuraavien 12 kuukauden aikana, taikka jos kysymys on yli 12 kuukautta voimassa olevasta sopimuksesta, sitä seuraavan talousarviokauden aikana.

Sellaisissa palveluhankintasopimuksissa, joissa ei ilmoiteta kokonaishintaa, ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

- 1) määräaikaisissa, enintään 48 kuukautta voimassa olevissa hankintasopimuksissa voimassaolon aikaista ennakoitua kokonaisarvoa;
- 2) toistaiseksi voimassa olevissa tai yli 48 kuukautta voimassa olevissa hankintasopimuksissa kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48.

1.6 Hankinnat yhteishankintayksiköltä

Kuntien valtakunnallinen yhteistyö hankinnoissa toteutetaan nykyisin Suomen Kuntaliiton yhteydessä toimivan KL-Kuntahankinnat Oy:n toimesta. KL-Kuntahankinnat kilpailuttaa ja neuvottelee asiakkaidensa puolesta puitejärjestelyjä ja hankintasopimuksia sekä vastaa sopimushallinnasta. Yhteishankintayksikön kilpailuttamiin sopimuksiin on mahdollista liittyä ilman omaa kilpailutusta. Hankinnan suorittamisesta yhteishankintana voi päättää se toimitus- tai viranhaltija, jolla muutoinkin on oikeus päättää asianomaisesta hankinnasta.

Ict-hankinnat, puhelinhankinnat sekä näihin liittyvät oheistuotteet Vimpelin kunta hankkii yhteishankintayksikön kilpailutuksen kautta (viittaus ict-palveluja koskevaan sopimukseen).

2 Kansallisen kynnsarvon ylittävien hankintojen toteuttaminen

2.1 Hankintamenettely

Hankintalaissa kansallisen kynnsarvon ylittävät, mutta EU- kynnsarvon alle jäävät hankinnat on jätetty hyvin vapaasti hankintayksikön oman harkinnan mukaan toteutettavaksi (100 €).

Hankinnat on kuitenkin pääsääntöisesti kilpailutettava ja hankinnasta on julkaistava ilmoitus HILMA-palvelussa (www.hankintailmoitukset.fi).

Hankinta toteutetaan aina hankinnan kokoon ja luonteeseen parhaiten soveltuvaa menetelmää hyödyntäen. Hankinnan kilpailuttamisessa on noudatettava sellaista menettelyä, jotka ovat julkisissa hankinnoissa noudatettavien periaatteiden mukaisia.

Nämä periaatteet ovat tasapuolisuus, syrjimättömyys, avoimuus ja suhteellisuus.

Hankintayksikkö määrittelee itse menettelyn kulun kansallisessa hankinnassa.

Hankintayksikön on kuvattava käyttämänsä hankintamenettely hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Kuvaus tulee esittää siten, että toimittajat pystyvät sen perusteella ennakoimaan käytetyn hankintamenettelyn luonnetta ja kulkua sekä tietävät oman roolinsa menettelyssä. Hankintayksikkö voi halutessaan käyttää samankaltaisia menettelyjä (avoin, rajoitettu, neuvottelumenettely jne.) kuin hankintalain EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa (hankintalaki 5 luku) tai mukauttaa niitä.

Hilma -ilmoituslomakkeella kysytään noudatettavaa menettelyä.

Jos hankintayksikkö ilmoittaa käyttävänsä jotain tiettyä hankintamenettelyä (rasti esim. avoin menettely -kohtaan), tulee hankinta toteuttaa hankintalaissa ko. menettelyä koskevia (EU-) säännöksiä noudattaen. Hankintayksikkö voi sen sijaan ilmoittaa myös käyttävänsä muuta hankintamenettelyä, jolloin menettelyn kulku on vapaasti valittavissa, mutta se tulee kuvata.

Kansallinen hankinta voidaan toteuttaa avoimen menettelyn kaltaisena, jolloin hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja asettaa saataville tarjouspyynnön, joiden perusteella halukkaat toimittajat voivat tehdä tarjouksen. Hankintayksikkö voi lisäksi lähettää tarjouspyyntöjä tunnetuille toimittajille ilmoituksen julkaisemisen jälkeen.

Menettely voidaan toteuttaa myös vaiheittain rajoitetun menettelyn tai neuvottelumenettelyn kaltaisesti. Hankintayksikkö voi julkaista hankinnasta hankintailmoituksen ja halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua hankintamenettelyyn. Ainoastaan hankintayksikön valitsevat ehdokkaat voivat tehdä tarjouksen.

Ehdokkaiden valinnassa käytettävät kriteerit ja tarjouskilpailuun otettavien ehdokkaiden määrä ilmoitetaan etukäteen hankintailmoituksessa.

Hankintayksikkö voi ilmoittaa, että menettely sisältää neuvotteluvaiheen/-vaiheita.

Tällöin hankintayksikkö voi neuvotella hankintasopimuksen ehdoista valitsemiensa toimittajien kanssa. Ehdokkaita on kutsuttava menettelyyn hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä todellisen kilpailun varmistamiseksi.

Ehdokkaiden valinnassa käytettävät kriteerit ja neuvotteluun otettavien ehdokkaiden määrä ilmoitetaan etukäteen kuten rajoitetussa menettelyssä. Hankinta on mahdollista toteuttaa myös puitejärjestelyinä. Silloin kyseessä on hankintayksikön ja yhden tai usean toimittajan välinen sopimus, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintasopimuksia koskevat ehdot kuten hinnat ja suunnitellut määrät.

Sopimustoimittajat valitaan kilpailutuksen perusteella. Valittavien toimittajien määrä on ilmoitettava ennakkoon hankintailmoituksessa, neuvottelukutsussa tai tarjouspyynnössä.

Puitejärjestely voi olla voimassa enintään neljä vuotta.

2.2 Suorahankinnat

Kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa suorahankintoihin sovelletaan, mitä hankintalain 40 ja 41§:ssä säädetään eli samoja kriteereitä kuin EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa. Suorahankinta on mahdollinen muun muassa silloin, jos hankintailmoituksen perusteella ei saatu lainkaan tarjouksia tai ei saatu soveltuvia tarjouksia tai osallistumishakemuksia.

Suorahankinta on mahdollinen myös silloin, jos teknisestä syystä tai yksinoikeuden suojaamisen vuoksi vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan eikä vaihtoehtoisia ratkaisuja ole.

Äärimmäinen kiiretilanne voi joskus antaa mahdollisuuden suorahankinnan tekemiseen.

- Kiireen tulee johtua hankintayksikön ulkopuolisista syistä.
- Perusteen on oltava äkillinen ja sellainen jota hankintayksikkö ei ole kohtuudella voinut ennakoita.

- Edellytyksenä suorahankinnan tekemiselle on lisäksi, että hankinnan tekeminen on ehdottoman välttämätöntä.
- Kiire voisi olla kyseessä esimerkiksi äkillisen luonnonilmiön tai onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen korjaamisessa tai ennalta arvaamattoman toiminnoille kriittisen laitteen rikkoutumisessa.

Muita suorahankintaperusteita voivat olla ainutkertaisen taideteoksen tai taiteellisen esityksen luominen tai hankkiminen tai se, että hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta, kokeilua, tuotekehitystä tai tieteellistä tarkoitusta varten.

Joissakin tapauksissa lisätilaus on mahdollista tehdä suorahankintana hankintalain 41 §:n mukaisilla perusteilla.

Päätös suorahankinnan käyttämisestä on perusteltava, koska tällöin poiketaan hankintalain edellyttämästä kilpailuttamisvelvollisuudesta.

2.3 Hankinnasta ilmoittaminen

Hankintayksikön on toimitettava kansallisen kynnsarvon ylittävästä hankinnasta ja suunnittelukilpailusta julkaistavaksi ilmoitus sähköisesti Hilma-palvelussa suomen- tai ruotsinkielisenä osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi käyttäen kansalliselle hankintailmoitukselle tarkoitettua lomaketta(101 §).

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen lisäksi muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä. Ilmoitusta ei saa julkaista muualla tai tarjouspyyntöä toimittaa suunnatusti tunnetuille toimittajille ennen kuin se on julkaistu Hilmassa.

Hankintailmoitukseen tulee sisällyttää kaikki hankintalain 102 §:ssä mainitut tiedot. Tämä onnistuu käytännössä käytettäessä Hilma-palvelua ja vastattaessa kaikkiin hankintailmoituslomakkeessa esitettyihin kysymyksiin.

Jos hankintayksikkö valikoi ne ehdokkaat, jotka voivat antaa tarjouksia tai osallistua neuvotteluihin, ja asettaa tarjoajien tai ehdokkaiden arvioimiseksi soveltuvuusvaatimuksia, hankintailmoituksessa tulee ilmoittaa vaatimusten asettamisesta sekä siitä, mistä tarkemmat tiedot mahdollisista vaatimuksista ja niiden todentamiseksi vaadittavista asiakirjoista ovat saatavilla. Hankintailmoituksessa on myös ilmoitettava, rajoitetaanko ehdokkaiden määrää. Hankintailmoituksessa mainittuja tietoja voidaan täydentää muualta saatavissa olevilla tiedoilla, mistä on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Osa tiedoista voidaan siten antaa tarjouspyynnössä.

Hankintailmoituksessa ilmoitetaan hyväksytäänkö osatarjoukset. Jos tarjouksia saa antaa osista, on syytä ilmoittaa, millä perusteilla eri osien tarjoajat valitaan. Hankintalaissa ei ole tarkemmin määritelty, minkä pituinen on kohtuullinen määräaika tarjousten tai osallistumishakemusten jättämiselle. Hankintayksikön tulee aina asettaa määräaika hankinnan kokoon ja luonteeseen nähden riittävän pitkäksi. Lähtökohtaisesti määräajan tulee olla **vähintään 14 vuorokautta**, jotta se on kohtuullinen.

Hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto tapahtuu hankintayksikön valitseamalla tavalla (sähköisesti tai postin välityksellä). Valittujen viestintävälineiden on oltava yleisesti käytettävissä, eikä välineen valinta saa vaarantaa toimittajien mahdollisuutta osallistua hankintamenettelyyn.

Jos hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto (103 §) toteutetaan sähköisiä välineitä käyttäen, sovelletaan, mitä hankintalain 62 §:ssä säädetään. *Pykälää sovelletaan hankintayksiköihin siirtymäsäännöksen perusteella vasta 18.10.2018 alkaen.*

2.4 Tarjouspyyntö

2.4.1 Yleistä

Tarjouspyynnön laatiminen on kilpailutuksen tärkein vaihe. Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti ja laadittava siten, että sen perusteella voidaan antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia.

Samoja asioita on mahdollista ilmoittaa usein joko hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Jos tarjouspyyntö ja hankintailmoitus eroavat sisällöltään, noudatetaan hankintailmoituksessa ilmoitettua.

Tarjouspyyntöön kirjataan:

- hankinnan kohde
- hankinnan kohteelle asetetut laatuvaatimukset
- viittaus julkaistuun hankintailmoitukseen
- määräaika tarjousten tekemiselle
- osoite, johon tarjoukset toimitetaan
- kieli, jolla tarjoukset on laadittava
- tarjousasiakirjojen esittämistä ja muotoa koskevat muut vaatimukset
- tarjoajille asetettavat soveltuvuusvaatimukset (taloudelliset/rahoitukselliset vaatimukset, tekninen soveltuvuus, ammatillinen pätevyys) sekä luettelo asiakirjoista, joilla tarjoaja osoittaa soveltuvuutensa
- kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet ja suhteellinen painotus tai vaihteluväli
- tarjousten voimassaoloaika
- keskeiset sopimusehdot
- muut olennaiset tiedot, kuten mahdollisuus esittää lisäkysymyksiä tarjouspyynnöstä ja miten kysymyksiin vastataan

Tarjouspyyntöön voidaan liittää tekniset eritelmät, joissa kuvataan hankinnan kohteelle asetettavat tekniset vaatimukset. Niiden on annettava tarjoajille yhtäläiset mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuun.

2.4.2 Hankinnan kohteen määrittely

Hankintayksikkö voi itse päättää hankittavan kokonaisuuden. On kuitenkin huomioitava esimerkiksi hankintojen pilkkomisen kieltö ja toisaalta mahdollisuus jakaa hankinta osiin. Tarjouspyyntöasiakirjoihin on sisällytettävä kaikki hankinnan toteuttamisen kannalta tarpeelliset laatu koskevat tiedot, jotta kilpailuun osallistuvat voivat saada oikean käsityksen tilaajan tarpeista ja hankinnan yksityiskohdista. Muita kuin tarjouspyyntöasiakirjoissa esitettyjä vaatimuksia ei voida käyttää tarjousten vertailussa, vaikka myöhemmin havaittaisiin, että jonkun yrityksen esittämällä ehdoilla voitaisiin saavuttaa parempi lopputulos.

2.4.3 Tarjoajan poissulkemisperusteet

Hankintalain 80 §:n mukaisia (pakottavasti EU-hankintoja koskevia) pakollisia poissulkemisperusteita sovelletaan Vimpelin kunnan kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa, vaikka se hankintalain mukaan ei ole pakollista. Hankintayksikön on mainittava tämä tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa. Tarjoajalta voidaan vaatia vakuutus siitä, että sitä ei koske mikään pakollinen poissulkemisperuste. Rikosrekisteriote yhtiöstä ja vastuuhenkilöistä voidaan vaatia, jos tästä ilmoitetaan hankintailmoituksessa/tarjouspyynnössä. Lisäksi voidaan soveltaa hankintalain mukaisia harkinnanvaraisia poissulkemisperusteita (81 §). Jos näin halutaan tehdä, tästäkin tulee mainita tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa.

2.4.4 Tarjoajan soveltuvuusvaatimukset

Hankintayksikkö voi asettaa vaatimuksia tarjoajan soveltuvuudelle. Tarjouspyynnössä asetettujen vaatimusten täytyy olla perusteltuja ja oikeassa suhteessa hankinnan laajuuteen nähden. Voidaan esimerkiksi vaatia tiettyä taloudellista ja rahoituksellista asemaa (vähimmäisliikevaihto, luottoluokitustaso tms.), teknistä suorituskykyä tai ammatillista pätevyyttä (referenssivaatimukset). Tarjoajien soveltuvuutta koskevien vaatimusten asettamisessa voidaan noudattaa, mitä hankintalain 83 - 86 §:ssä säädetään.

Hankintayksikkö voi vaatia, että tarjoajat antavat tarjouksensa osana vakuutuksen, että ne täyttävät hankintayksikön asettamat soveltuvuutta koskevat vaatimukset. Vakuutuksessa annettujen tietojen paikkansapitävyys tulee tarkastaa tarjouskilpailun voittajan osalta ennen hankintasopimuksen allekirjoittamista.

2.4.5 Tarjousten vertailuperusteet

Hankintayksikön tulee ilmoittaa käyttämänsä kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste (halvin hinta, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras) sekä mahdolliset hinta-laatusuhteen arvioinnissa käytettävät vertailuperusteet hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Hankintayksikön on tarjouspyynnössä määriteltävä ne perusteet, joilla tarjousten vertailu suoritetaan ja hankintapäätös tehdään. Hinta-laatusuhteen arvioinnissa käytettävien vertailuperusteiden tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja mahdollistaa tarjousten puolueeton arviointi.

Käytettävät pisteytysmenetelmät ja painoarvot on laadittava ja testattava ennen tarjouspyynnön julkaisemista.

2.4.6 Tarjouspyynnön antaminen ja täsmentäminen

Tarjouspyyntö asetetaan sähköisesti kokonaisuudessaan tarjoajien saataville hankintailmoituksen julkaisemispäivästä lähtien joko Hilma-palveluun ja / tai ilmoituksessa mainitussa Vimpelin kunnan internet-osoitteessa. Jos jossain tapauksessa ei ole mahdollista asettaa tarjouspyyntöä sähköisesti saataville, tarjouspyyntö on lähetettävä samanaikaisesti kaikille sitä pyytäneille.

Jos hankintamenettelyn aikana ilmenee tarve antaa lisätietoja tai täsmentää tarjouspyyntöä, tiedot on annettava kaikille ehdokkaille/tarjoajille samanaikaisesti ja samansisältöisinä. Annetut lisätiedot on dokumentoitava.

2.4.7 Tarjousten antaminen ja lisäkysymykset

Tarjouspyynnössä on ilmoitettava, miten tarjoukset tulee antaa. Kirjallinen tarjous voidaan

pyytää antamaan suljetussa kuoressa viitemerkinnällä varustettuna. Vaihtoehtoisesti voidaan ilmoittaa ohje ja sähköpostiosoite tarjouksen sähköiseksi toimittamiseksi.

Tarjouspyynnössä annetaan määräaika tarjousten jättämiselle. Perustellusta syystä voidaan tarjousaikaa pidentää, jos esimerkiksi joku tarjoajaehdokkaista sitä pyytää. Tarjousajan pidentäminen on saatettava kaikkien tarjoajien tietoon alkuperäisessä määräajassa samalla tavoin kuin tarjous on pyydetty.

Tarjouspyynnön johdosta esitettyihin kysymyksiin vastataan Vimpelin kunnan internet-sivulla, joka ilmoitetaan ehdokkaille hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Myös muu käytetty menetelmä ilmoitetaan hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

2.5 Tarjousten käsittely

2.5.1 Tarjousten avaaminen ja täydennyttäminen

Vastaanottajan on kirjattava postitse saapuneet tarjoukset ja merkittävä tarjoukseen saapumisaika ja vastaanottajan nimi.

Sähköpostitse toimitettavat tarjoukset ohjataan Vimpelin kunnan kirjaamon sähköpostiosoitteeseen, josta ne tulostetaan siten, että tulosteessa näkyy saapumisaika. Tulosteeseen merkitään tulostajan nimi ja tarjous suljetaan kirjekuoreen.

Myöhästyneet tarjoukset on aina hylättävä. Jos tarjous on jätetty eri muodossa kuin tarjouspyynnössä pyydettiin, se hylätään.

Tarjoukset on avattava niin pian kuin mahdollista tarjousajan päätyttyä tilaisuudessa, johon osallistuu vähintään kaksi henkilöä. Tarjouskirjeisiin on merkittävä tarjousten avauspäivämäärä ja avaajien nimikirjaimet.

Avaamisesta on tehtävä pöytäkirja, johon merkitään asian, ajan, paikan, läsnä olevien henkilöiden ja tarjousten jättöajan lisäksi saapuneet tarjoukset, niiden saapumisaika ja muut asiat, jotka ovat tarpeen hankintaa käsiteltäessä. Pöytäkirjan allekirjoittavat läsnä olevat henkilöt.

Saapuneet tarjoukset eivät ole vielä julkisia. Ne tulevat salassa pidettävää tietoa lukuun ottamatta **julkiseksi vasta, kun sopimus asiassa on tehty** (Ks. tarkemmin luku 6.1 ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 6 §).

Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta määräajassa toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja. Täsmennykselle on asetettava määräaika, johon mennessä täsmennykset tai selvennykset on toimitettava hankintayksikölle.

Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta täydentämään tarjousta, jos tarjouksessa tai osallistumishakemuksessa olevat tiedot tai asiakirjat ovat vähäisessä määrin puutteellisia tai virheellisiä. Edellytyksenä on, että menettelyssä noudatetaan yleisiä hankintaperiaatteita (tasapuolisuus, syrjimättömyys, suhteellisuus ja avoimuus).

Sallittua on esimerkiksi pyytää tarjoajaa korjaamaan tarjouksessa oleva muotovirhe, kuten puuttuva allekirjoitus taikka täydentämään puuttuva tarjouksen voimassaoloa koskeva tieto. Sallittua on lisäksi pyytää tarjoajaa täsmennyttämään hinnoittelua koskeva virhe, kuten väärä valuutta taikka hinnoitteluyksikkö taikka ilmeinen hinnan suuruusluokkaa koskeva virhe kuten pilkkuvirhe.

Hankintayksikkö ei voi sen sijaan pyytää täydentämään jotakin olennaista hintatietoa taikka antamaan puuttuvaa selvitystä jostakin tarjousvertailuun olennaisesti vaikuttavasta seikasta.

2.5.2 Tarjoajan soveltuvuus ja poissulkeminen

Tarjousten käsittely on kaksivaiheinen: ensin tarkistetaan tarjoajalle asetettujen vaatimusten täytyminen ja sen jälkeen tarjoukselle asetettujen vaatimusten täytyminen.

Hankintalain mukaisia pakollisia poissulkemisperusteita (80 §) tulee soveltaa Vimpelin kunnan kansallisen kynnyksarvon ylittävissä hankinnoissa, jos sellainen tulee ilmi.

Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta ehdokas tai tarjoaja, jota koskee pakollinen poissulkemisperuste. Koska hankintalain mukaan 80 §:n soveltaminen on vapaaehtoista, poissulkuperusteista ei ole pakko pyytää selvitystä.

Ehdokkaalla/tarjoajalla on oikeus esittää näyttöä luotettavuudestaan 82 §:n mukaisesti, jos sitä rasittaa pakollinen tai vapaaehtoinen poissulkuperuste. Jos hankintayksikkö katsoo näytön luotettavuudesta riittäväksi, se ei saa sulkea ehdokasta/tarjoajaa pois tarjouskilpailusta.

Tarjoajalta on voitu vaatia myös tiettyjen soveltuvuusehtojen täyttämistä. Tarjoajat, jotka eivät täytä hankintayksikön hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä asettamia vähimmäisvaatimuksia, on suljettava tarjouskilpailusta.

2.5.3 Hankinnan kohteelle ja tarjouksen sisällölle asetettujen vaatimusten täytyminen

Seuraavaksi tarkistetaan, täyttääkö tarjottu tuote tai palvelu hankintayksikön asettamat vähimmäisvaatimukset. Tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa tavaran, palvelun tai rakennusurakan olevan hankintailmoituksessa ja tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukainen.

Hankintailmoitusta, tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja sisällöltään vastaamattomat tarjoukset on hylättävä. On kuitenkin huomioitava suhteellisuuden periaate. Jos tarjouksessa oleva puute tai virhe on epäolennainen, tarjousta ei ole pakko hylätä. Jos tarjouksessa tai osallistumishakemuksessa olevat tiedot tai asiakirjat ovat puutteellisia tai virheellisiä taikka jotkut asiakirjat tai tiedot puuttuvat, hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta selventämään tai täydentämään tietoja tai asiakirjoja hankintayksikön asettamassa määräajassa. Edellytyksenä on, että menettelyssä noudatetaan hankintalain 3 §:ssä säädettyjä periaatteita. Tarjoukset on vertailtava niin hyvissä ajoin, että hyväksyminen voidaan saattaa tiedoksi tarjouksien voimassaoloaikana.

2.5.4 Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Tarjousvertailuun otetaan mukaan tarjoukset, jotka täyttävät tarjoajalle sekä hankinnan kohteelle ja tarjouksen sisällölle asetetut vaatimukset. Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous.

Vertailuperusteet on ilmoitettu tarjouspyynnössä ja valinta tehdään ilmoitettuja kriteereitä noudattaen. Vertailusta laaditaan tarjousten vertailutaulukko.

2.6 Hankintapäätös ja sen tiedoksianto

Hankintojen ratkaisuoikeudet on määritelty erikseen hallintosäännössä.

Hankintayksikön on tehtävä perusteltu päätös kaikista ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuisista. Päätös tehdään viranhaltijapäätöksenä tai toimielimen päätöksenä.

Erikseen tehdään päätös ehdokkaan tai tarjoajan poissulkemisesta ja tarjouksen hylkäämisestä perusteluineen.

Varsinaisen hankintapäätöksen tulee sisältää olennaiset tiedot tarjouskilpailun ratkaisemisesta kuten **voittaneen tarjoajan nimi sekä tiedot vertailuperusteiden soveltamisesta. Päätöksessä tulee esittää tarjousvertailua koskevat perustelut sillä tarkkuudella, että tarjoajalle käy ilmi oman tarjouksensa sijoittuminen suhteessa muihin.**

Vertailuperusteiden soveltamisesta saatu pistemäärä tulee perustella ja vertailusta tulee ilmetä, miten kutakin tarjousta on arvioitu kunkin vertailuperusteen osalta. Keskeisimpien perusteiden esittäminen riittää eikä perustelujen tarvitse olla tarkasti yksilöityjä.

Hankinta-asiakirjoihin on otettava ehto, jonka mukaan sopijapuolia sitova sopimus syntyy vasta, kun kaikki sopijapuolet ovat allekirjoittaneet sopimuksen tai kun tilaus on tehty.

Hankintapäätökseen liitetään valitusosoitus, jossa selostetaan, miten asia on mahdollista saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi ja hankinto-oikaisuohje, jossa selostetaan, miten asia voidaan saattaa uudelleen käsiteltäväksi.

Hankintapäätös annetaan tiedoksi kirjallisesti niille, joita asia koskee.

Hankintalain mukaan päätös annetaan tiedoksi ensisijaisesti ehdokkaan tai tarjoajan antamaa sähköistä yhteystietoa käyttäen. Viestiin on merkittävä erikseen tieto lähetyspäivästä. Ehdokkaan tai tarjoajan katsotaan tällöin saaneen päätöksen tiedoksi viestin lähetyspäivänä, jollei asiassa esitetä muuta luotettavaa selvitystä. Toissijaisesti päätös voidaan antaa tiedoksi myös kirjeitse siten kuin hallintolaissa säädetään.

Hankintayksikön on dokumentoitava riittävästi hankintamenettelyn eri vaiheet ja niihin liittyvät ratkaisut. Asiakirjat on säilytettävä vähintään **kolmen vuoden ajan hankintasopimuksen tekemisestä**. Kertomusta ei ole tarpeen laatia, jos samat asiat ilmenevät hankintaa koskevasta päätöksestä, jälki-ilmoituksesta tai muista hankinta-asiakirjoista. Kertomuksen sisällöstä on säädetty hankintalain 124 §:ssä.

2.8 Hankinnan keskeyttäminen

Hankinta voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä. Hankinnan keskeyttämisestä tulee tehdä perusteltu päätös.

Hankintamenettely voidaan keskeyttää missä vaiheessa tahansa ennen hankintasopimuksen tekemistä. Keskeyttämisestä päättää se, jolla on toimivalta päättää kyseisestä hankinnasta.

3 Hankintasopimus

3.1 Sopimuksen tekeminen

Hankinta-asiakirjoihin on otettava ehto, jonka mukaan sopijapuolia sitova sopimus syntyy vasta, kun kaikki sopijapuolet ovat allekirjoittaneet sopimuksen tai kun tilaus on tehty.

Hankintasopimus tehdään kirjallisesti pohjautuen hankintamenettelyn asiakirjoihin. Sopimusneuvotteluissa sovitaan aiemmin määräämättä jääneistä yksityiskohtaisista sopimusehdoista ja käytännön toteutuksesta. Sopimuksen laatii hankintayksikkö ja sen allekirjoittaa ratkaisuoikeuden haltija tai muu hallintosäännössä määrätty viranhaltija. Sopimusaikana hankintasopimusta ei saa olennaisesti muuttaa.

Muutoksenhakumahdollisuudesta johtuen on odotettava 14 päivän valitus- ja oikaisuvaatimusajan kuluminen ennen hankintasopimuksen allekirjoittamista. (Huom. julkinen vasta kun sopimus on allekirjoitettu).

Jos kyseessä on liitteen E (hankintalain liite) mukainen palveluhankinta, jossa on noudatettava 14 päivän odotusaikaa, hankintasopimusta ei saa tehdä siinä tapauksessa, että asia on saatettu valituksella markkinaoikeuden ratkaistavaksi.

Kansallisen kynnysarvon ylittävistä suorahankinnoista saa hankintalain 131 §:n mukaan tehdä vapaaehtoisen suorahankintailmoituksen. Hankintasopimus voidaan tehdä silloin 14 päivän kuluttua ilmoituksen julkaisemisesta.

Jos hankinnasta on tehty valitus markkinaoikeuteen, hankintayksikkö voi järjestää hankinnan väliaikaisesti, jollei hankintaa voida sen luonteen vuoksi lykätä markkinaoikeuden käsittelyn ajaksi. Väliaikaisessa järjestelyssä toimittajaksi voidaan valita kuka tahansa eli hankintayksikkö ei ole sidottu valitsemaan yhtä tarjoajista tai edellistä toimittajaa.

3.2 Sopimuksen sisältö

Hankintasopimuksessa määrätään ainakin seuraavista sopimuskohtista:

- 1.hankinnan laatu ja määrä
- 2.toimitusaika, -tapa ja -ehto
- 3.hinta, alennukset ja maksuehdot sekä tarvittaessa pakkaus ja alennusta koskevat määräykset
- 4.ylivoimaisesta esteestä ja siitä ilmoittamisesta
- 5.viivästymisestä ja siitä ilmoittamisesta
- 6.viivästyskorosta ja mahdollisesta sopimussakosta
- 7.takuusta ja sen sisällöstä
- 8.takuuajan vakuudesta (suuruus ja laatu)
- 9.vastaanottomenettelystä
- 10.erimielisyyksien ratkaisemisesta
- 11.muista kulloinkin tarpeellisista seikoista kuten esim. valuuttasidonnaisuudesta, varaosien saannista, käytön opastuksesta, rahaliikenteestä ym.
- 12. tarpeen vaatiessa tietosuojaseloste

Hankintasopimukset on suositeltavaa laatia käyttäen hyväksi julkisten hankintojen yleisiä sopimusehtoja tai muita hankinnan laadun edellyttämiä palvelu- tai rakennusalan yleisiä sopimusehtoja. Sopimusehtoja käytettäessä on varmistauduttava niiden soveltuvuudesta kyseiseen hankintaan.

Kunnallishallinnossa käytetyistä yleisiä sopimusehtoja ovat:

JYSE 2014, tavarat ja palvelut

JIT 2015, ICT-hankinnat

YSE 2014, rakennusurakkasopimukset

KSE 2013, konsulttisopimukset

KE 2008, kone- ja kuljetuspalvelut.

Hankintalain 136 §:ssä on määritelty, milloin sopimusmuutosta pidetään olennaisena ja toisaalta millaisia muutoksia sopimukseen on mahdollista tehdä sopimuskauden aikana ilman uutta kilpailutusta. Hankintalain 136 §:ää sovelletaan 12 luvun mukaisesti palveluhankintoihin. Samoja periaatteita voidaan soveltaa muihinkin kansallisen kynnysarvon ylittäviin hankintoihin, kun harkitaan sitä, onko sopimusmuutos mahdollista tehdä ilman uutta kilpailutusta.

3.3 Sopimuksen päättäminen

Sen lisäksi, mitä hankintasopimuksessa on sovittu, hankintayksikkö voi irtisanoa hankintasopimuksen päättämään välittömästi, jos:

- 1) sopimukseen on tehty hankintalain 136 §:n 1 momentissa tarkoitettu olennainen muutos;
- 2) toimittajaa on koskenut jokin hankintalain 80 §:ssä säädetyistä pakollisista poissulkemisperusteista sopimuksen tekohetkellä; tai
- 3) sopimusta ei olisi voinut tehdä toimittajan kanssa, koska Euroopan unionin tuomioistuin on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 258 artiklan mukaisessa menettelyssä todennut hankintayksikön rikkoneen vakavasti Euroopan unionin perussopimusten ja hankintadirektiivin mukaisia velvoitteita.

4 Muutoksenhaku hankintalain soveltamisalaan kuuluvissa hankinnoissa

4.1 Hankintoaikaisu

Hankintayksikkö voi itse poistaa virheellisen päätöksensä 90 päivän kuluessa siitä, kun oikaisun kohteena ollut päätös on tehty (132–133 §). Hankintoaikaisu voi perustua virheelliseen lain soveltamiseen tai asiassa ilmenneeseen uuteen tietoon, joka voi vaikuttaa päätökseen. Hankintoaikaisua voidaan käyttää myös tilanteessa, jossa hankintapäätöksen tekemisen jälkeen sopimusneuvottelut valitun tarjoajan kanssa kariutuvat tai kyseinen tarjoaja ei kykene toteuttamaan hankintaa.

Osapuolia sitova voimassa oleva sopimus estää hankintayksikköä jo sopimusoikeudellisesti muuttamasta yksipuolisesti sopimuksen tekemiseen johtanutta ratkaisuaan. Jos osapuolet kuitenkin irtautuvat tehdystä sopimuksesta sopimusehtojen mukaisesti ja hankintoaikaisulle varattu määräaika on tämän jälkeen edelleen voimassa, voi hankintayksikkö käyttää edelleen hankintoaikaisua.

Asianosaisen on esitettävä hankintoaikaisuvaatimus 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon päätöksestä tai muusta ratkaisusta.

Muutoksenhaku markkinaoikeuteen voi olla vireillä samanaikaisesti hankintoaikaisun kanssa.

Hankintoaikaisun tekee tai hankintoaikaisuvaatimukseen ratkaisun antaa se, jolla on hallintosäännön mukainen ratkaisovalta kyseisen suuruista hankintaa tehtäessä.

4.2 Valitus markkinaoikeuteen

Hankintapäätöksestä tai muusta hankintayksikön tekemästä ratkaisusta, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan, voi valittaa markkinaoikeuteen. Puitejärjestelyyn perustuvasta hankinnasta voi valittaa vain, jos markkinaoikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on tehtävä pääsääntöisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun ehdokas tai tarjoaja sai tiedon päätöksestä valitusosoituksineen (ks. tarkemmin 147 §).

Muutosta hakevan on ilmoitettava kirjallisesti hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuteen.

Valituksen tultua vireille markkinaoikeus voi kieltää, keskeyttää tai sallia hankintapäätöksen täytäntöönpanon taikka määrätä hankintamenettelyn muutoin keskeytettäväksi väliaikaisesti markkinaoikeuden käsittelyn ajaksi.

4.3 Kuntalain tai hallintolainkäyttölain mukainen muutoksenhaku

Markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluviin asioihin ei voi hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain perusteella.

Mikäli valittaja kuitenkin vetoaa julkista hankintaa koskien muun lain kuin hankintalain vastaisuuteen, voi hankinnassa tehtyyn päätökseen hakea muutosta kuntalain ja hallintolainkäyttölain nojalla. Tällainen tilanne on käsillä esimerkiksi silloin, kun valittaja vetoaa kunnallisvalituksella kuntalain 97 §:ssä säädettyyn esteellisyyteen.

5 Pienhankinnat

5.1. Pienhankintojen yleisperiaatteet

Pienhankinnoilla tarkoitetaan kansallisen kynnysarvon alittavia hankintoja. Niihin ei sovelleta hankintalakiä muuten kuin hankintaoikaisua koskevilta osin (hankintalaki 135 §). Pienhankinnoissa ei ole velvollisuutta julkaista hankintailmoitusta Hilma -portaalissa.

Vaikka pienhankintoihin ei sovelleta hankintalakiä, niissä noudatetaan julkisten hankintojen peruseriaatteita, joita ovat avoimuus, suhteellisuus, tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu, suunnitelmallisuus, taloudellisuus ja kilpailuolosuhteiden hyödyntäminen.

Vähäisiä hankintoja lukuun ottamatta pienhankinnatkin tulee pääsääntöisesti kilpailuttaa ja markkinoilla olemassa oleva kilpailu tulee hyödyntää mahdollisuuksien mukaan. Pienhankinnat voidaan kilpailuttaa hankintalainsäädäntöä kevyemmällä ja joustavammilla menettelyillä.

Pienhankinta voidaan poikkeustapauksessa tehdä suorana ostona tietyltä toimittajalta.

Hankintamenettelyn tulee olla läpinäkyvää ja tarjoajia on kohdeltava yhdenvertaisesti.

Käytetyn hankintamenettelyn eri vaiheet dokumentoidaan asianmukaisesti myös pienhankintoja tehtäessä.

Hankinnat tulee toteuttaa mahdollisimman suunnitelmallisesti ja taloudellisesti sekä tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Hankintaa ei saa pilkkoa keinotekoisesti. Toistuvat ja selkeästi pilkotut hankinnat voidaan saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi, vaikka hankintalain mukainen valitusoikeus ei muuten koske pienhankintoja. On myös huomioitava mahdollisuus toteuttaa toistuvat pienhankinnat puitejärjestelyillä.

Hankintamenettely voidaan vaihtoehtoisesti toteuttaa kulloinkin tarkoituksenmukaisella tavalla joko tekemällä hintavertailua esimerkiksi sähköpostikyselyiden avulla tai lähettämällä kirjallinen tarjouspyyntö suunnatusti potentiaalisille yrityksille.

Hankintaprosessissa voidaan käyttää myös pienhankintoihin soveltuvaa portaalia.

Tarjoajien kanssa voidaan tarvittaessa käydä neuvotteluja tasapuolisesti. Olennaista on kuvata menettelyn kulku avoimesti hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Tarjoajan valinnassa noudatetaan tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa kerrottuja vertailuperusteita ja valintakriteereitä. Menettely kannattaa aina pitää mahdollisimman yksinkertaisena ottaen huomioon muun muassa hankinnan arvo, laatu ja tunnettu tarjonta.

Hankintapäätökset, joiden arvo on yli 5000 euroa, julkaistaan kunnan verkkosivuilla.

Seuraavissa luvuissa on kuvattu menetelmät, millä tavalla erityyppisissä ja arvoltaan erikokoisissa hankinnoissa menetellään.

5.2 Tavarat ja palvelut (hankinnat alle 60.000 €)

5.2.1 Vähäiset hankinnat -arvo alle 1.999 €

Arvoltaan vähäisissä hankinnoissa varmistetaan kustannusten kohtuullisuus. Suora osto on mahdollinen pelkästään hankinnan arvon vähäisyyden perusteella.

Hintavertailua voidaan tarvittaessa tehdä esimerkiksi selvittämällä hintatasoa puhelimitse tai perustuen lehti-ilmoituksiin tai verkkokauppojen päivähintoihin.

Hintavertailu dokumentoidaan ja hankinnasta tehdään viranhaltijapäätös.

5.2.2 Hankinnan arvo 2.000 –19.999 €

Hankinta kilpailutetaan tarkoituksenmukaisella tavalla. Kilpailutus tehdään julkaisemalla ilmoitus soveltuvassa portaalissa tai kysymällä hintoja tunnetuilta tarjoajilta joko sähköpostitse tai kirjeitse tai lähettämällä kirjallinen tarjouspyyntö (ks. tarjouspyynnön laatimisesta tarkemmin kohta 5.2.3). Hankinnasta julkaistaan ilmoitus myös kunnan verkkosivuilla.

Suora osto ilman kilpailutusta on mahdollinen kohdan 5.4 Suorat ostot mukaisilla perusteilla.

Erikseen tehdään päätös ehdokkaan tai tarjoajan poissulkemisesta ja tarjouksen hylkäämisestä perusteluineen.

Hankinnasta tehdään viranhaltijapäätös / toimielimen päätös asiahallintaohjelmalla. Ratkaisuun tai tehtyyn päätökseen liitetään kuvaus hankintamenettelystä, hinta, valittu tarjoaja ja perustelut.

Perusteluissa kuvataan tarjousten vertailu.

Päätös lähetetään tiedoksi tarjouksen antaneille ja siihen liitetään oikaisuvaatimus- ja hankintaohjeet.

5.2.3. Hankinnan arvo 20.000 € – 59.999 €

Hankinta kilpailutetaan tarkoituksenmukaisella tavalla. Kilpailutus tehdään julkaisemalla ilmoitus soveltuvassa portaalissa tai lähettämällä suunnattu tarjouspyyntö 3 - 5 yrityselle. Hankinnasta julkaistaan ilmoitus kunnan verkkosivulla.

Suora osto ilman kilpailutusta on mahdollinen kohdan 5.4 Suorat ostot mukaisilla perusteilla.

Tarjouspyyntö laaditaan mahdollisimman selkeästi ja riittävän yksityiskohtaisesti. Siinä tulee mainita tarjoajan kelpoisuusehdot ja miten ne todennetaan, tarjouksen valintaperuste ja vertailuperusteet sekä keskeiset hankinnan ehdot kuten toimitusaika ja takuuehdot.

Tarjouspyynnössä ilmoitetaan myös tarvittaessa mahdollisuudesta esittää lisäkysymyksiä, mikäli hankinnan luonne sitä vaatii. Tarjouksen tekemiselle varataan kohtuullinen ja riittävä aika (yleensä vähintään 1-2 viikkoa) ottaen huomioon hankinnan kohteen laatu ja laajuus. Tarjousten saapumisen jälkeen on mahdollista käydä neuvotteluja tarjoajien kanssa.

Erikseen tehdään päätös ehdokkaan tai tarjoajan poissulkemisesta ja tarjouksen hylkäämisestä perusteluineen.

Voittanut tarjous valitaan niillä kriteereillä, jotka tarjouspyynnössä on ilmoitettu. Vaatimusten asettamisessa huomioidaan suhteellisuuden periaate.

Hankinnasta tehdään toimielimen päätös asiahallintaohjelmalla. Ratkaisuun tai tehtyyn päätökseen liitetään kuvaus hankintamenettelystä, hinta, valittu tarjoaja ja perustelut.

Perusteluissa kuvataan tarjousten vertailu.

Päätös lähetetään tiedoksi tarjouksen antaneille ja siihen liitetään oikaisuvaatimus- ja hankintaoikaisuohjeet.

5.3 Rakennusurakat (hankinnat alle 150.000 €)

Rakentamishankintojen kilpailuttamistarve on arvioitava tapauskohtaisesti kiinnittäen huomiota hankkeen luonteeseen ja laajuuteen, suunnittelutarpeeseen ja toimintaympäristöön sekä siihen, onko kyseessä uudisrakentaminen vai peruskorjaushanke.

Lähtökohtana voidaan pitää, että alle 10.000 euron rakennusurakat ovat arvoltaan vähäisiä ja riittää, että niissä varmistetaan kustannusten kohtuullisuus.

Yli 10.000 euron rakennushankinnat kilpailutetaan.

Hankinta kilpailutetaan tarkoituksenmukaisella tavalla. Kilpailutus tehdään julkaisemalla ilmoitus soveltuvassa portaalissa tai lähettämällä suunnattu tarjouspyyntö 3 - 5 yritykselle. Hankinnasta julkaistaan ilmoitus kunnan verkkosivulla.

Suora osto on mahdollinen kohdan 5.4 mukaisia periaatteita noudattaen.

Tarjouspyyntö laaditaan mahdollisimman selkeästi ja riittävän yksityiskohtaisesti. Siinä tulee mainita tarjoajan kelpoisuusehdot ja miten ne todennetaan, tarjouksen valintaperuste ja vertailuperusteet sekä keskeiset hankinnan ehdot kuten toimitusaika ja takuehdot.

Tarjouspyynnössä ilmoitetaan myös tarvittaessa mahdollisuudesta esittää lisäkysymyksiä. Tarjouksen tekemiselle varataan kohtuullinen ja riittävä aika (yleensä vähintään 14 vrk) ottaen huomioon hankinnan kohteen laatu ja laajuus. Tarjosten saapumisen jälkeen on mahdollista käydä neuvotteluja tarjoajien kanssa.

Voittanut tarjous valitaan niillä kriteereillä, jotka tarjouspyynnössä on ilmoitettu. Vaatimusten asettamisessa huomioidaan suhteellisuuden periaate.

Erikseen tehdään päätös ehdokkaan tai tarjoajan poissulkemisesta ja tarjouksen hylkäämisestä perusteluineen.

Toimielimen päätöksessä on kuvaus hankintamenettelystä, perustelut, hinta ja valintapäätös. Perusteluissa kuvataan tarjosten vertailu. Päätös lähetetään tiedoksi tarjouksen antaneille ja siihen liitetään oikaisuvaatimus -ja hankintaoikaisuohjeet. Hankinnasta laaditaan vähintään kirjallinen pienurakka- tai RT-sopimus.

5.4 Suorat ostot

Suora osto (=hankinta tehdään kysymättä tarjouksia tai tarjous pyydetään vain yhdeltä toimittajalta) on pienhankinnoissa mahdollinen, jos hankinnan arvo on vähäinen tai kilpailuttaminen on muutoin epätarkoituksenmukaista. Hankinnan vähäisyys on arvioitava sekä hankinnan arvon että luonteen perusteella.

Suora osto on mahdollista myös silloin, kun tavaran tai palvelun laatu ja hintataso ovat tiedossa tai kun hankittavaa tavaraa ei ole muualta saatavissa tai kysymyksessä on hyvin poikkeuksellisen kiiretilanne eikä kiire johdu hankintayksiköstä.

Suora osto voi olla perusteltu myös, kun kyseessä on jo hankittuun kokonaisuuteen liittyvä välttämätön lisätilaus. Hankintalain mukaisia suoraankintaperusteita (40–41 §) voidaan käyttää apuna sen arvioimisessa, onko suora osto mahdollinen.

Suora osto on aina perusteltava joko päätöksessä tai erillisessä muistiossa. Suoralla ostolla ei tarkoiteta tilauksia, joita hankintayksiköt tai niiden alaiset organisaatioon kuuluvat toimivaltaiset viranhaltijat ja työntekijät tekevät kilpailutettujen sopimusten puitteissa. Tilaukset ovat tällöin jo kilpailutettujen sopimusten täytäntöön panemista eikä itsenäisiä muutoksenhakukelpoisia päätöksiä.

5.5 Sopimus/tilaus

Kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa hyväksytyyn toimittajan kanssa voidaan hankinnasta sopia käyttämällä kirjallista hankintasopimusta, tilauskirjettä (myös sähköposti) tai suullista tilausta. Sopimustapaa valittaessa on otettava huomioon hankinnan koko ja laatu sekä tarve varmentaa hankinnan asianmukainen toteutuminen. Tehtyyn tilaukseen on vaadittava kirjallinen vahvistus, ellei tilaus ole vähäinen tai perustu vuosisopimukseen.

Koska hankintaoikaisu ja kuntalain mukainen oikaisuvaatimus ovat mahdollisia myös pienhankinnoissa, on odotettava 14 päivän oikaisuvaatimusaika päätöksen tiedoksiannosta ennen tilauksen tai hankintasopimuksen tekemistä. Lisäksi on huomioon otettava määräaikalain mukainen aika.

5.6 Muutoksenhaku pienhankinnoissa

Pienhankinnoissa sovelletaan hankintalain 132 §:n mukaista hankintaoikaisua(135 §). Lisäksi sovellettavaksi tulee kuntalain mukainen muutoksenhaku.

Pienhankinnoista tehtyjä päätöksiä ei voi saattaa markkinaoikeuden tutkittavaksi.

Hankintalain tarkoittamien asianosaisten osalta hankintalain hankintaoikaisua koskevat säännökset tulevat erityislainsäädäntöön sisältyvinä sovellettaviksi ensisijaisesti. Muiden kuin hankintalain tarkoittamien asianosaisten kuten kuntalaisten osalta käytössä on ainoastaan kuntalain mukainen oikaisuvaatimus.

Sekä hankintaoikaisua koskevan vaatimuksen että kuntalain mukaisen oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun kunnan viranomaisen päätökseen haetaan muutosta siten kuin kunnallisvalituksesta on säädetty eli valittamalla hallinto-oikeuteen.

6 Hankinta-asiakirjat

6.1 Asiakirjajulkisuus

Hankintayksikön asiakirjojen julkisuuteen ja asiakirjoista perittäviin maksuihin sekä asian-osaisten tiedonsaantioikeuteen sovelletaan **viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999)**.

Julkisuuslain mukaan tarjouspyyntö tulee julkiseksi kun se on allekirjoitettu (6 § 1 mom. 2 kohta). Hankintaa ja urakkaa samoin kuin muuta tarjousten perusteella ratkaistavaa oikeustointa koskeva tarjouksen täydennyspyyntö ja tarjousasian käsittelyä varten laaditut selvitykset ja muut asiakirjat tulevat julkiseksi, kun sopimus asiassa on tehty (6 § 1 mom. 3 kohta). Julkista hankintaa koskevat osallistumishakemukset, tarjoukset sekä muut hankintaa koskevat asiakirjat tulevat julkisiksi vasta, kun sopimus asiassa on tehty (7 § 2 mom).

Asiakirjat saattavat sisältää jossain määrin liikesalaisuutena salassa pidettävää tietoa. Liikesalaisuutena voidaan pitää tietoa, jolla on taloudellista arvoa ja joka ei ole yleisesti tiedossa. Tarjousten osalta on huomattava, että hankintamenettelyssä asianosaisena olevalla tulee

kuitenkin olla oikeus saada tietoa tarjousasiakirjoista esimerkiksi muutoksenhakua varten jo ennen näiden tuloa yleisesti julkiseksi (11 §). Asianosaisella ei ole silloinkaan oikeutta saada tietoa toisen tarjoajan liikesalaisuudesta.

Vertailuperusteena käytetty kokonaishinta ei voi olla liikesalaisuus.

Ehdokkaita on tarkoituksenmukaista pyytää esittämään tarjouksissa ja/tai osallistumishakemuksissa annettavat liikesalaisuuden piiriin luettavat tiedot tarjousasiakirjan liitteissä.

6.2 Asiakirjojen säilytys

Hankinta-asiakirjat säilytetään huolellisesti arkistolakia ja kunnan omia ohjeita noudattaen.

7 Tilaajavastuu

Lakia tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006, tilaajavastuulaki) sovelletaan sekä kansallisiin että pienhankintoihin.

Tilaajavastuulaki koskee yli 7.500 euron arvoista työtä, joka tehdään tilaajaorganisaatiossa tai yli 10 päivän vuokratyötä. Työn tulee liittyä tilaajan työtiloissa tai työkohteessa tavanomaisesti suoritettaviin tehtäviin tai kuljetuksiin.

Jos tilaajavastuulain edellytykset täyttyvät, valitulta toimittajalta tulee vaatia ennen sopimuksen/tilauksen tekemistä tilaajavastuulain mukaiset selvitykset (kaupparekisteri-, ennakkoperintärekisteri- ja työnantajarekisteriote, todistus verojen ja eläkevakuutusten maksamisesta, selvitys sovellettavasta työehtosopimuksesta ja työterveyshuollon järjestämisestä).

8 Voimaantulo

Hankintaohje tulee voimaan 1.7.2018.